ეროვნული ბიბლიოთეკა

დროება

სურათებიანი დამატება

გაზეთის № 53. კვირა, 8 მარტი 1909 წ. დამატების № 10.

ეპისტოლე

(შევჩენკოსი)

—

მამულიშვილნო,
მკერდს მიისვენეთ
დარიბ-საწყალი
ძმა-მეგობარი!

—

დედა საბრალო
კვლავ გაახარეთ,
თვალსა შეუშრეთ
ცრემლი მდუღარი!

—

იგი დალოცავს
თვის ერთგულ შვილებს,
ცად დაკოჟრებულს
აღაშურობს ხელებს!

—

დიდი ხნის ტანჯვა,
უკმეხთა რისხვა
წავა, გაჭრება
დაგვავიწყდება;

—

და უკრაინის
ძველი დიდება
კვლავ განახლდება,
მკვდრეთით აღდგება!

ა. შანშიაშვილი.

ეკატერინე გაბაშვილისა

სახიფათო სიყვარული

სტორიული მოთხრობა

(შემდეგი *)

29.

მეფე ძლიერ შეწუხდა ქალის დაკარგვის ამბავზე, შემძიმდა. საკვირველად იმატა გრძნობამ, რაკი უცნაური და უძლეველი დაბრკოლება გადაეღობა წინ და ისეთი ცხოველი შეიქმნა, რომ დაიმონავა ვაჟკაცი; ყველაფერი დაავიწყა, ყველაფერზე გული ააცრუებინა. არას ამბობდა, მისი გული ცხრა კლიტურში იყო ეხლა ჩაკეტილი, მაგრამ გამოცდილი თვალი კარგად ხედავდა ვაჟკაცის უზომო ტანჯვას.

სწორედ ეხლა კი უფრო საჭირო იყო როსტომისათვის მეფური სიბრძნე და გამჭრიახობა, სწორედ ეხლა კი მეტს ყურადღებას ითხოვდნენ მისგან სამეფო და სახელმწიფო საქმეები, რადგან საშინელი განზრახვა გამოქვეყნდა, საზარელი შეთქმულობის კვალი ამოჩნდა, რომელსაც შეეძლო წაელეკა მთელი ნაშრომ-ნაღვაწი როსტომ მეფისა და აღეგავა თვით ივიც პირისაგან ქვეყანისა.

დედოფალიც და ბევრი კარის-კაციც შეაძრწუნა ამ საზარელმა ამბავმა, რადგან ეშინოდათ მათთვისაც არ მოეცხოთ მწიკვლი რამე, იგინიც არ ჩაეტანათ შიგ და არ დაეღუპნათ. მართალია, საკუთარის გრძნობით გატაცებული მეფე ჯერ ღირსეულ ყურადღებას ვერ აქცევდა ამ შესანიშნავ გამჟღავნებას, მაგრამ მეფის მახლობელნი მაინც დიდ უბედურების მოლოდინში იყვნენ: კარგად იცოდნენ, რომ როსტომი გონს მოვიდოდა, ძალუმად შეიშმუშნებოდა, ვაჟკაცურად შეებრძოლებოდა გასაჭირს და მეხს დასცემდა ყველას, ვინც კი მონაწილე აღმოჩნდებოდა ამ შეთქმულებაში.

და ვინ იყო ეხლა დარწმუნებული, რომ მონაწილეები ამ შეთქმულებისა გაჭირებაში უნებლიეთ არ დაასახელებენ თავიანთ თანამოაზრეებს და ან განზრახ არ ჩაიტანენ სხვებს, რომ გადაბრალებით მცირედ მაინც შეემსუბუქებინათ თავიანთი დანაშაული და სასჯელი?

ამ შეთქმულობის მოთავენი და მომწყობნი ყოფილიყვნენ ქათალიკოსი ევდემოზ დიასამიძე, გიორგი გოჩაშვილი, არაგვის ერისთავი ზაალ, იოთამ ამილახვარი და ნოდარ ციციშვილი. ღალატს აზრადა ჰქონდა ისევ თეიმურაზ მეფის დასმა საქართველოს სამეფო ტახტზე, ხოლო როსტომ მეფის და მის თანამშრომლების ერთის დაკვრით დამხობა და ამოწყვეტა: შეთქმულობა ისე მოხერხებულად ყოფილიყო მოწყობილი, რომ უსათუოდ მიაღწევდა თავის მიზანს, თუ შემთხვევით არ გამომჟღავნებულიყო.

როსტომ მეფე დროზე გამოფხიზლდა, მარჯვედ მოიაზრა გეგმა მოქმედებისა, გაანდო საქმის ვითარება თავის სარდალს იორამ სააკაძეს და ისე სწრაფად და მოულოდნელად მოევლინა რიდე ჩამოფარებულ მტრებს, რომ მთლად დაებნია იგინი. შეთქმულები ტყვედ ჩაუვარდნენ როსტომს. დედოფალი შიშმა აიტანა, უთუოდ გამცემენო, ევდემოზი და გოჩაშვილი. ბევრი სხვაცა ძრწოდა, ვისაც კი რამე კავშირი ჰქონდა მეამბოხეებთან.

იორამ სააკაძემ ისარგებლა ამ მარჯვე შემთხვევით და შეთქმულებთან ერთად რამდენიმე თავისი პირადი მტერიც

*) იხ. დამატება № 8.

უკრაინელთა პოეტი მევჩენკო

დაღუპა. დააპატიმრეს ყაფლან არსიანელიც. უნდოდათ თავი მოეკვეთათ, რადგან დაუმტკიცდა, რომ წინათ მოდალატეებთან მისვლა-მოსვლა ღა კავშირი ჰქონდა, მაგრამ მეფემ შეუმსუბუქა მას სასჯელი: დაპატიმრება მიუსაჯა თანაც ციხეში კი არ ჩაამწყვდევინა ის, თავის საკუთარ სასახლეში დააპატიმრა, სასახლის ერთ-ერთ საკანში. ესეთი აღმოჩნდა მეფის შეურყეველი ნება. მთელი სარჩო-საბადებელი შეთქმულებისა აკლებულ იქმნა ან სახელმწიფოთ დაიდო.

30.

ფარნაოზმა კარგად მოიფიქრა, როგორ უნდა აესრულებინა თავისი განზრახვა. მისი აზრის შესრულება მით უფრო ადვილი იყო, რომ ქალის მხრივ არავითარ დაბრკოლებას არ ელოდდა: დარწმუნებული იყო ტასიკო აღტაცებით მიიღებდა მის აზრს და შეეშველებოდა კიდეც მას, ხელს შეუწყობდა.

ეს იყო მიზეზი, რომ ყმაწვილმა დარდი გადიყარა გულიდან და მხიარულად დაადგა გზას. მიდიოდა, მიიმღეროდა, მიაქროლებდა, გზა გრძელი ეჩვენებოდა, მოთმინება ელეოდა.

ჯერ ნახევარი გზაც არ გაევლო ფარნაოზს, რომ წინკაცი შემოეყარა და ძნელი ამბავი მოუტანა: ბატონიშვილი ტასიკო უგეშოდ დაიკარგაო, თითონ ბატონი ყაფლანი დააპატიმრეს, რადგან შეთქმულობის მონაწილედ დასახესო; ელდაზე ქალბატონი ლოგინად ჩავარდაო; დაიღუპა არსიანელთ განთქმული ოჯახიო. ფარნაოზს ურჩევდნენ თავს გაფთხილებოდა, რომ იმასაც ყაფლანის ბედი არა სწეოდა.

მდუღარება გადაესხა ფარნაოზის გრძნობათა ყვავილს და ჩააფიქრა გაუფურჩქნავი; მის ადგილას აღმოცენდა ეკალი სევდისა და გულს ეგმირა გესლიანი. გული რომ დაეღანავრა ვაჟს, ხალისიც მოესპო; აზრთა დენა შეეყინა, გონება გაუქვავდა. უბედურებამ დაიმონავა იგი, დააძაბუნა, სული ამოჰხადა, ხეს რასმე დაამსგავსა, გრიგალისაგან მოფშვნეტილს.

ამ რამდენიმე კვირის წინ რომ სავსე ოჯახი დასტოვა, დოვლათით, სიყვარულით, სიხარულით და ყოველივე კეთილით მოპირთავებული, ეხლა გაციებული კერა ღა მოელის, სადაც ფრთა გაუშლია შავ-ბნელ უბედობას; წინად რომ ოჯახი ნაკურთხი იყო და ძალ-ღონით სავსე, სიცოცხლით აყვავებული, მიმზიდველი, საამური, ეხლა გაბდღვნილი ღა ეგდო იგი ოჯახი, გაბასრული, გავერანებული, საცალალო; აქამდის რომ ფარნაოზი უმცირესი წევრი იყო სახლისა, რომლისაგან არავინ არავითარ მზრუნველობას არა საჭიროებდა, ეხლა ის ერთად-ერთი ჭირისუფალი ღა შექმნილიყო დანგრეულის ოჯახისა, რომელიც მისგან ღა მოელოდდა შველას, ხელს აპყრობას, შურისძიებას.

მაგრამ რა არის ფარნაოზი ეხლა, ან რაღა შეუძლიან მას? მხოლოდ ერთი: შესწიროს თავისი თავი დანთქმულებს მათ შეიფარეს ჩჩვილი, გაუწიეს მშობლობა, აღზარდეს, დაავაჟკაცეს; მათვე სახლში აღმოუჩნდა მას ბედის ვარსკვლავი და მათვე შესწირავს მათგანვე აღორძინებულ თავის სიცოცხლეს. მხოლოდ რა სარგებელს მოუტანს გამოუცდელი კაცი ამისთანა ძნელ შემთხვევაში? ბევრს არაფერს, სრულებითაც ვერაფერს...

„ტასიკო? იგი ხსნას მოელის ჩემგან ტყვექმნილი, შურისძიებას მოითხოვს 'შევიწროვებული, იქნება სისხლის აღებასაც მითვლის უკვე მოსთვლილი, მოშთობილი.... მესმის ხმა მისი განწირული, მიხმობს, მეძახის, მევედრება.... სადა ხარ, სიყვარულო ჩემო უმანკო, საით მომესმის ხმა შენი ტკბილი? ნიავს მოაქვს სუნთქვა შენი სუნნელოვანი, გარნა არ ვიცი საიდგან; ფოთოლთ შრიალში მომესმის ფეხის ხმა შენი, გარნა ვერ მიმიკვლევია ნავალი; მეპკურება ცის ნამთან ცრემლი შენი, არ-კი ვიცი საიდან მომდინარეობს ის; მესმის გმინვა შენი უკუნი ღამის კვნესაში, მაგრამ ვერ მიაზრია სავანე შენი წყვდიადი. სადა ხარ, სიცოცხლეო ჩემო? საით გეძებო სატრფოვო ჩემო დაღონებულო? ქვეყნის პირს, თუ შავ მიწაში? ჰაერში გძებნო, ჰაეროვანო, თუ უკვე ზეცას სანატრელთა შორის, სანატრელო ჩემო? მითხარ, საით გადვიხარო, რა გზას დავადგე. მიმიზიდე შენკენ, მიმითვისე...“

სწორედ პირქვე იყო დამხობილი ყაფლან არსიანელის ოჯახი: დიასახლისი მკვდრის სახით იდვა ლოგინზე, ელდით წვეთ დაცემული, ხოლო გულის შეპატკივარნი არ დასტრიალებდნენ თავს; სახლის თავი და ბატონი პატიმრად იყო და არც კი იცოდნენ, რომელ ხაროში ეგდო ის, ან კოშკში; გაეტაცნათ ქალი, ერთად-ერთი მემკვიდრე ყაფლანისა, და არავინ იცოდა, იყო ღა იგი სადმე ცოცხალი, თუ არა; მსახურ-მოახლეს თავი ეპოვნა და ყველაფრისათვის თავი მიენებებინა ან აეკლო; ყმები განზე გამდგარიყვნენ და ცივი ცნობის-მოყვარეობით იყურებოდნენ სასახლისაკენ; ნათესავ-ნაცნობები შემოჰფანტოდნენ, რადგან ოჯახს ორბივით დასტრიალებდა მეფის რისხვა, და ძრწოდნენ, მათაც არ მოჰხვედროდა მისი ბასრი ბრჭყალი.

ამისთანა მძიმე მდგომარეობაში, თავდადებული და თანაც გამოცდილი ადამიანი ღა მოაგვარებდა რასმე, შესძლებდა შეეფერხებინა მოზღვავებული უბედურება და დაესხნა სახლი საბოლოოდ წალეკვისაგან. აქ გულდასმით მოფიქრება სჭიროდა ყოველსავე წვრიმალს და სიფრთხილით გაკეთება. ფარნაოზი ეხლა ვერ გამოდგებოდა ამისთანა მძიმე გარემოებაში: არც მისი გული და გონება, არც მისი ნება მას აღარ ეკუთნოდნენ, მისი სული გამსჭვალული იყო მხოლოდ ერთი მისწრაფებით, ხოლო ეს მისწრაფება იყო დაკარგულ სატრფოს ძებნა და გლოვა.

31.

არსიანელთ, გაჭირვებულ მდგომარეობაში ძვირფასი ერთგულობა და დიდი უნარი გამოიჩინა მათმა მოურავმა თევ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დორე ძაბილაშვილმა. აკი ბოლოს თავისუფლებაც მიიღო არსიანელთაგან და საკმაო მამული *).

თევდორემ იქიდან დაიწყო, რომ გაანთავისუფლა ფარნაოზი ოჯახზე მზრუნველობისგან და გაამგზავრა დაკარგული ქალის საძებნელად; ავადმყოფ ქალბატონს მიუჩემა შესაფერი მოვლელნი; მსახურები და მოახლეები თავის ძველ წესზე და ადგილზე დააყენა. ყმებს ბატონისადმი სამსახური გაახლებინა: სახლიის ჩარხი ისევ წალმა აატრიალა. გარეგნობით ეხლა კაცი ველარც კი შეატყობდა, რომ გული გამოჭმული ჰქონდა სახლს, სულის ჩამდგმელები აღარა ჰყვანდა და უსულო რამ გვამს მიემსგავსებოდა შეფერილს.

შემდეგ თევდორე იმის საფიქრობელში შევიდა, როგორმე მოეგო იორამ საakაძის გული, რომ მისი შემწეობით სამართლიანობა მოეღოთ არსიანელზე, არ აეოხრებინათ ის, როგორც ეს უყვეს სხვა მოღალატეებს. თევდორემ იცოდა, რომ ყაფლანს მეფის წინაშე არავითარი დანაშაული არ მიუძღოდა და სამართლის მიწყვაც დიდი ბედნიერება იქნებოდა მისთვის. ყაფლანი არ იყო მოღალატე და მისი სიმართლე ადრე თუ გვიან გამომჟღავნდებოდა. იმის იმედიცა ჰქონდა თევდორეს, რომ ფარნაოზმა და იმან დიდი ღვაწლი დასდეს სამეფო საქმეს, დიაღ ძვირფასი ცნობები შეუკრიბეს მეფეს და იმ იმედით წამოვიდნენ, რომ საათაბაგოს დაპყრობა და შემოერთება სულ ცოტა ხანში შეიძლებოდა მოხერხებულიყო და არც დიდ მსხვერპლს მოითხოვდა. თევდორემ წესზე მოიყვანა ყველა ცნობები, რაც კი შეეკრიბათ იმათ; ისე ანუსხა ყველაფერი, თითქო თავის ბატონს სამოურაოს ანგარიშს აბარებსო, და მიართო იორამ საakაძეს.

საakაძემ გულდასმით გადაათვალიერა ყოველივე, მოუსმინა ნანახი და გაგონილი და ძალიან მოუწონა აზრიანი მსჯელობა. გამოცდილმა სარდალმა ერთის თვალის დაკვრით დააფასა შეკრებილი ცნობები.

— შენ ხომ მოხერხებული და ჭკვიანი კაცი ყოფილხარ, მაგრამ ფარნაოზიც ძალიან გამბედავი ჭაბუკი გამოდგა. არ მეგონა, თუ მარდათ და მარჯვეთ შეასრულებდით ამ სამძიმო და სახიფათო მონდობილობას, — უთხრა იორამმა და აღუთქვა მეფის წყალობა.

— დავალება მართლა და სახიფათო გახლდათ, ბატონო, მაგრამ ღმერთი გვფარამდა. მეუფო ჰფარვიდეს ჩვენს მეფეს და დაუმონოს უსჯულო! ცოდვა არ არის ის წმიდა ადგილები უსჯულოს ხელში! რა მშვენიერი ტაძრები, რა შეუვალი ციხეები და კოშკები, რა მდიდარი კუთხე საქართველოსი! მე სხვა იმისთანა არაფერი მინახამს, ქვეყანა კი დამივლია, — მოახსენა მოურავმა.

ბოლოს გაბედა თევდორემ და შეეეკითხა იორამს დახმარებოდა ბატონ ყაფლანს, ეგება არაფერი დაეშავებინათ მისთვის, რადგან იცოდა მისი ცამდინ სიმართლე; იმაშიაც დარწმუნებული იყო თევდორე, რომ ქალის გადამალვაში მას არაფერი მონაწილეობა არ მიუღია, რომ სწორეთ ქალის დარდმა დასცა მთელი ოჯახი.

— არსიანელთ, მართალია, არ გაჰხარებიათ მეფე როსტომის სურვილი, მაგრამ არც წინააღმდეგნი ყოფილან და ყველაფერი თითონ ქალის ნებაზე მიუგდიათ. რაც შეეხება ფარნაოზს, ის მთლად მართალია ამ საქმეში. ფარნამა და მე მხოლოდ დაბრუნებისას გავიგეთ ქალის მოტაცების ამბავი. ეს საკვირველი ამბავი რაღაც საიდუმლო შემთხვევაა და შიგ ცხადათა სჩანს ძლიერი ხელი, — მოახსენა თევდორემ.

იორამი ყურადღებით ისმენდა თევდორეს საუბარს და აკვირდებოდა ყოველსავე მის სიტყვას. თევდორე ძალიან წაათამამა ესეთმა მოპყრობამ და გაბედა:

— ბატონო! უნდა გავკადნიერდე და მოგახსენოთ ერთი საწყენი სიტყვა, მხოლოთ ნუ დამსჯით თავხედობისათვის.

— რა, კაცო, ისეთი რა უნდა მითხრა?

— სოფლად ხმა დადის, ვითომ მეფემ მოატაცებინა ის ქალი და სასახლეში ჰყავს. ყაფლანი რომ პასუხს აგვიანებდა, იმაზე გარისხდა მეფეო.

— როგორა ჰბედამენ! შესძახა — იორამმა ფეხზე წამოდგა, მაგრამ იქვე დამშვიდდა და განაგრძო:

— კარგი, რომ მითხარი! გადაეცი ყველას, ვინც მაგისთანა სისულელესა ყბედობს, რომ მეფე როსტომს არ ესაჭიროება ფარული მოქმედება: ის პირდაპირ შესძლებს თავის სურვილის ასრულებას, თუ კი ინებებს! —

მაშ, თევდორე, შენ დარწმუნებული ხარ, რომ ქალის მოტაცებაში ხელი არა აქვს არც ყაფლანს, არც ფარნაოზს? შეეკითხა იორამმა ცოტა ფიქრის შემდეგ.

— დაჭეშმარიტებით მოგახსენებთ! თუ ტყუილი აღმოჩნდეს ჩემი ნათქვამი, აჰა ჩემი კისერი და შენი ხმალი, — უთხრა თევდორემ და გაშლილი ხელის ყუა დაიდო წაწვდილ კისერზე.

იორამემ ხანგრძლივ შეხედა თევდორეს და ჩაფიქრდა. მიხვდა ის, რომ მართლა და ვილასიც ძლიერი მარჯვენა მოქმედებდა აქ და არ ინდობდა არც მეფის სურვილს, არც არსიანელთ. მაგრამ ვინ უნდა იყოს მოქმედი ან რა აზრით უნდა მოქმედებდეს იგი? საakაძე ყოველთვის თავს ეევლებოდა მეფეს, თვალხმიერად იყო, რომ მეფის გარემო სჩვა რამ ძალა არ გაბატონებულიყო მის ნაცვლად, არ დაენთქა სარდალი, და ეხლა ეს იყო მიზეზი, რომ ამ ამბავმა ძალიან დააფიქრა ის.

32

ბედმა ზურგი შეაქცია ფარნაოზს და ძნელ ყოფაში ჩააგდო. გული დაეცალა ვაჟკაცს, გაუშრა, გამოეფიტა. გაციებულიყო ვაჟი, გაყინულიყო, გაქვავებულიყო. აღარაფერი არ იზიდავდა მის არსებას. ქვეყანა ერთფერ რადმე ეჩვენებოდა, უაზროდ, მოსაწყენად. ველარ გაეგო, რად დაჰკაშკაშებდა ბადრი მთვარე შავ დედამიწას, ან რად ათბობ-ანათებდა მას

ცხვირის გასწორება

ოპერ წინად **ოპერ. შემდეგ.**

ქალაქ ბერლინში განთქმული ქირურგი ჟაკ ჟოზეფი ხელოვნურად ასწორებს ცუდად მოყვანილ, მახინჯ ცხვირებს. ჟოზეფი ისე ასრულებს ამ ოპერაციას, რომ მისი პაციენტი — ცუდი ცხვირის პატრონი — სულ მცირე ტკივილსა ჰგრძნობს. აქ დახატულია ცხვირები: მარცხნივ — ოპერაციის წინ, მარჯვნივ — ოპერაციის შემდეგ.

*) ძაბილაანთ ნაოხარი ეხლაც არის [სოფელ] კოდაზე. ნაცვლად ოდესმე დოვლათიან ოჯახისა ნახევრად გამხმარი [კაკალი-ღა სდგა, ტოტებ მოფშვნეტილი.

ვ. ბ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ბრწყინვალე მზე. რად ხმარუობდა სულდგმული, რად იძროდა ხალხი, მიდმოდიოდა, უბნობდა.

ქალბატონი ლოგინად ჩავარდნილიყო, სახე მოჰლრეჯოდა; რაღასაც ეუბნებოდა ფარნაოზს, ევედრებოდა. ფარნაოზი დაჰყურებდა მას, ვერ კი ხედავდა; ვერც ის შეეგნო, რად იწვა ის. ესმოდა სიტყვა მისი, ვერ კი გაეგო, რას ეხვეწებოდა ან რად ემუდარებოდა.

იცოდა, რომ ყაფლან აღარ ტრიალებდა სახლში, მისი რიხიანი ხმა აღარ ისმოდა კარმიდამოში, პატიმარი იყო იგი უწყალო, გარნა მის გრძნობას არა ხვდებოდა ყოველივე ეს, მის ყურადღებას სცდებოდა ეს.

გული აღარ უცემდა მკერდ ქვეშ, სიპ ლოდად ქცეულიყო ის და ცხოვრების ხმა სხლტებოდა მასზე, ფეხს ვერ იკიდებდა. არც ერთი ცხოველ-მყოფელი სხივი, არც ერთი გამაცოცხლებელი ნამი არ აღწევდა მის გულის სიღრმეს და არ ათბობ-ალაღებდა მას. გამეფებულიყო იქ წყვდიადი, ბნელი გარესკნელი. ციოდა იქ, ჰყინამდა. ეს სიბნელე და ყინვა მისის სულისა მხოლოდ ერთს რასმე ეუბნებოდა მას, ერთ რასმე ჩააგონებდა, ერთს მოაგონებდა:

„შენს სატრფოს, შენის გულის ჯერეთ გაუფურჩქნავ ყვავილს სიბნელე შემოჰხვევია გარს და სულს ეგუბებს, ყინვას შეუბოჭავს ის და დააზრობს. ქალი ხელს იწვდის შენკენ უფრსკულიდან, გევედრება, მზის სხივი მიაშუქო მის ჩაშავებულ ყოფას, ხელი აღუპყრო, იხსნა“.

და ეძებდა ფარნაოზი ტასიკოს, მოუწოდდა, ეძახდა.

გარნა შავბნელი ქალი ვერსაიდან ვერ აძლევდა მას გარკვეულ პასუხს. დადიოდა ვაჟკაცი უაზროთ, უგზო-უკვლოთ, უიმედოთ. დაუცხრომელ ძებნას მცირედაც ვერ მიეახლებინა ფარნა დაკარგულისათვის.

კარგმა ხანმა გაიარა ძებნაში. ფარნაოზმა თავიანთ მხარე შემოიარა; უფრო ბორჩალოში ეძებდა და განჯა-ყარაბაღისკენ, აქეთ ხომ არსაით გაჰყიდესო ქალი. ყოველსაე ცდამ ამაოდ ჩაიარა. თითონ არსიანელთ ნაცნობი ბეგებიც შეწუხდნენ მათის უბედურობით, თითონ ისინიც ყველაფერში ხელს უწყობდნენ ფარნაოზს, მაგრამ ვერ ამოაჩინეს ვერც შორეული კვალი ქალისა.

იმედ მიხდილი ფარნაოზი ისევ იმ მწყემსებს დაუბრუნდა, რომლებსაც ქალის დაკარგვის დროს შეენიშნათ ხევში ორი ცხენოსანი. იმათ ფარნაოზს იგივე უთხრეს, რაც წინათ არსიანელთ, მხოლოდ ეს დასძინეს: თუ ის მგზავრები მართლა ქალის მომტაცებელნი იყვნენ, ვერ გაბედავდნენ ხევს ამოსცილებიყვნენ და ალგეთისკენ დაეხვნათ, რადგან იქით მხრიდგან ურმების აღალი მოდიოდაო.

თუ ესე იყო, მაშ კოდის ხევს უნდა ჩაჰყოლიყვნენ მტაცებელნი, ეს ხევი კი კუმისის ტბის მიდამოებისაკენ უხვევს.

ამ გზას დაადგა ფარნაოზი და მალე დარწმუნდა, რომ სოფლიდან ერთადერთი შეუმჩნეველი გზა ეს ხევი იყო, რადგან ხევს და ხევის პირებს ლელი მოსდებოდა და მაყვალი. ხევი კუმისის ტბის ხრამებში და ფლატეებში თავდებოდა. ფარნაოზმა მოვლო აქაც ყოველივე სიღრმე, ყოველი ფლატე თუ მაყვლოვან-ლერწამიანი. ამაოდ! არავითარი კვალი არ ამოჩნდა დაკარგულისა. გაჰყვა მტკვრისაკენ. აქ ერთ ღამეს ბალში მოუნდა მას თავის შეფარება, მტკვრის პირას, ქარაპების გადასწვრივ. საშინლად წვიმდა. მებაღეებმა ისტუმრეს. მარანში გაათენა ღამე. იცნეს მგზავრი, მოისმინეს მისი გაჭირება. ერთმა მათგანმა უცნაური რამ ამბავი გაიხსენა, რომელსაც სწორეთ კავშირი უნდა ჰქონოდა ფარნაოზის დარდთან.

— ვგონებ, კათათვის მიწურულებში იყო თუ მარიამობის პირველებში, სთქვა მებაღემ,—ბატონს მოველოდდი ვენახში. მინდოდა რითიმე მესიამოვნებინა მისთვის და ბადე წავიღე მტკვარზე. ფონი ხომ იცით, გადალმა რომ ფონია? ჰო და იმ ფონის ქვეით მორევი ტრიალებს ნაპირს ახლო. იმ მორევში ვესროდი ბადეს. ვნახოთ, ფონს მოადგა ორი შეიარაღებული ცხენოსანი.

— როგორ ცხენებზე ისხდნენ?—ჰკითხა მოუთმენლად ფარნაოზმა.

— წითელ ცხენებზე ისხდნენ, დიაღ, სწორეთ წითელ ცხენებზე.

— მწყემსებმაც ეგრე მითხრეს, სთქვა ფარნაოზმა.

— იმას მოგახსენებდით: მოადგა ორი ცხენოსანი მტკვარს. ერთს ნაბადი ჰქონდა მოგდებული. გამიკვირდა, ამ სიცხეში ნაბადი რაღად უნდა მეთქი. შედგნენ ფონის პირს, აურ-ჩაუარეს. მოიხსნა ნაბადი. უკან ქალი სჯდომოდა.

— ქალი?!

— დიახ! კარგად დავინახე, რომ ქალი იყო. ქალს ხელები ვაჟკაცის სარტყელში ჰქონდა ჩაკრული. გადაყარეს ცხენები წყალში. ცოტა მოდიდებული იყო და გამიკვირდა, რომ გაბედეს. თავები ღა უჩანდათ ცხენებს. ალბათ გაჭირვებულნი არიან და ეჩქარებიან მეთქი, ვიფიქრე. სწორეთ საცოლე მოუტაცნია ჭაბუკს და მარჯვეთ დააღწია მეთქი მდევარს თავი. გულში შევაქე მისი გაბედულობა, გამარჯვება ვუსურვე.

— სწორეთ არსიანელის ქალი იქნებოდა!—სთქვა მეორემ. ფარნაოზი ყურადღებად იყო გადაქცეული. რაღაც იმედი დაებადა, ნუგეშის მაგვარი მოძრაობა იგრძნო გულში.

—არ არის მკვდარი!—გაიფიქრა იმან.—თუ მოკვლა სდომებოდათ, გზაზევე მოჰკლამდნენ ტბის ყურში სადმე და მისი პოვნა იმ ფლატეებში შეუძლებელი არ იქმნებოდა. არც თათრებზეა გაყიდული: მაშინ ქვეით უნდა წაეყვანათ, ალგეთისაკენ. სწორეთ ცოცხალია ისევ და საქართველოში.... მაგრამ თუ სხვასა ჰყავს, თუ სხვამ დაისაკუთრა იგი ძალით?“—გაიფიქრა ფარნაოზმა და სევდის ცეცხლით ჩაინავლა ადგილობრივ.

მეორე დღეს ფარნაოზმა ნახა ის ადგილი, გაჩხრიკა ყველაფერი ახლო-მახლო და იმავე ფონით გავიდა მტკვრის გალმა.

(შემდეგი იქნება)

ვ. ბარნოვი.

უკრაინელთა პოეტი შევჩენკო.

ყოველ წელიწადს 25 თებერვალს უკრაინელები (მალოროსები) იგონებენ თავიანთ დიდებულ სახალხო პოეტს ტარას შევჩენკოს. ეს დღე შევჩენკოს დაბადების დღეა და იგი უკრაინელებისათვის ეხლა საერო დღესასწაულად ითვლება. წელსაც უკრაინელებმა დიდის ამბით გაიხსენეს თავიანთი საყვარელი მგოსანი.

ტარასს შევჩენკო დაიბადა 1814 წელს 25 თებერვალს. იგი ყმა გლეხის შვილი იყო. მისი ან-ბანის მასწავლებელი სოფლის დიაკვანი იყო. პატარა ტარასი, როგორც ყმა, ბატონის კარზე მსახურებდა. ბატონმა ტარასი პეტერბურგს გაჰგზავნა და იქ ერთს მღებავს მიაბარა ხელობის შესასწავლად. ტარასიმ პატარაობაში ხატვის ნიჭი გამოიჩინა. ბატონმა უფრო იმიტომ მიაბარა მღებავს, რომ ხატვასაც ისწავლის და გამომადგებაო. პეტერბურგში შევჩენკო დაუახლოვდა უკრაინელებს და იმათისა და პოეტ ჟუკოვსკის დახმარებით 1838 წელს 2500 მანეთით თავი გამოისყიდა ბატონისაგან. შემდეგ შევჩენკო სამხატვრო აკადემიაში შევიდა, მაგრამ მხატვრის ნაცვლად დიდებული პოეტი გამოვიდა.

1847 წელს შევჩენკო დააპატიმრეს საიდუმლო საზოგადოებაში მონაწილეობისათვის და გაჰგზავნეს ორენბურგის გუბერნიაში, ხოლო იქიდან ნოვო-პეტროვსკის ციხეში, სადაც ათი წელიწადი იყო გამოწყვდეული. პოეტი გარდაიცვალა 1861 წელს პეტერბურგში.

ლექსების წერა შევჩენკომ ძალიან ადრე დაიწყო, მაგრამ მისი ნაწერები სულ ბოლო დრომდე აკრძალული იყო.

ხუთი წლის შემდეგ ასი წელიწადი სრულდება, რაც შევჩენკო დაიბადა. მთელი უკრაინა დიდის ამბით ემზადება ამ დღესასწაულისთვის. აპირებენ დიდებულ ძეგლის დადგმას. 30 ათასი მანეთი უკვე შეკრებილია ძეგლისთვის.

თავისუფლება კრეგისა

მესამე სათათბიროს მიერ შემუშავებულ კანონით.

რედაქტორ-გამომცემელი **ი. ს. აგლაძე** ელქტრო-მბეჭდავი **მ. დ. კიკნაძისა**, ტფილისი, ნიკოლოზის ქ., № 6.